

Hanna Czaja-Cieszyńska

Użyteczność informacyjna uproszczonych form ewidencyjnych małych i średnich przedsiębiorstw na tle rozwiązań podatkowych w Polsce

---

Ekonomiczne Problemy Usług nr 39, 172-180

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

HANNA CZAJA-CIESZYŃSKA

Uniwersytet Szczeciński

UŻYTECZNOŚĆ INFORMACYJNA UPROSZCZONYCH FORM EWIDENCYJNYCH MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW NA TLE ROZWIĄZAŃ PODATKOWYCH W POLSCE

Wprowadzenie

Obowiązki ewidencyjne małych i średnich przedsiębiorstw nie prowadzących ksiąg rachunkowych sprowadzają się do wyboru jednej z trzech form opodatkowania, a mianowicie karty podatkowej, ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych lub podatkowej księgi przychodów i rozchodów. Każda z nich skonstruowana została z myślą o podstawowych obowiązkach wynikających z przepisów prawa podatkowego – tak więc pozyskane dane służą jedynie podmiotowemu i przedmiotowemu rozliczaniu przychodów i/lub kosztów w celu ustalenia podstawy opodatkowania. Niestety konsekwencją prostoty rachunkowości podatkowej jest prawie całkowity brak ewidencji, a tym samym informacji mogących służyć za podstawę oceny kondycji majątkowej i finansowej przedsiębiorstwa.

Celem niniejszego artykułu jest przeprowadzenie analizy porównawczej poszczególnych form ewidencji podatkowej małych i średnich przedsiębiorstw pod kątem użyteczności informacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem skutków finansowych dla każdej z nich. Artykuł porusza również problem dysfunkcji uproszczonej rachunkowości podatkowej w świetle rachunkowości finansowej i wskazuje na konieczność reorganizacji tradycyjnych systemów ewidencji.

Rodzaje form opodatkowania działalności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw i ich zawartość informacyjna

Karta podatkowa, ryczałt ewidencjonowany i zasady ogólne w postaci podatkowej księgi przychodów i rozchodów to formy uproszczonych ewidencji, które ma do wyboru podatnik prowadzący działalność gospodarczą. Każda z nich charakteryzuje się różnym stopniem szczegółowości oraz odmiennym spojrzeniem na ustalenie podstawy opodatkowania.

Karta podatkowa to najprostszy sposób rozliczania się z fiskusem, który nie wymaga prowadzenia skomplikowanej księgowości. Kwota podatku podawana jest w rozporządzeniu przez naczelnika urzędu skarbowego i w danym roku składkowym ma określoną z góry wysokość. Możliwość rozliczania się w formie karty podatkowej nie dotyczy jednak

wszystkich podatników prowadzących działalność gospodarczą. Na mocy ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, mogą z niej korzystać ci podatnicy, którzy prowadzą działalność¹:

- usługową lub wytwórczo-usługową,
- usługową w zakresie handlu detalicznego żywnością, napojami, wyrobami tytoniowymi oraz kwiatami, z wyjątkiem napojów o zawartości alkoholu powyżej 1,5%,
- usługową w zakresie handlu detalicznego artykułami nieżywnościowymi, z wyjątkiem handlu paliwami silnikowymi, środkami transportu samochodowego, częściami i akcesoriami do pojazdów mechanicznych, ciągnikami rolniczymi i motocyklami, z wyjątkiem handlu artykułami nieżywnościowymi objętego koncesjonowaniem,
- gastronomiczną – jeżeli nie jest prowadzona sprzedaż napojów o zawartości alkoholu powyżej 1,5%,
- w zakresie usług transportowych wykonywanych przy użyciu jednego pojazdu,
- w zakresie usług rozrywkowych,
- w zakresie sprzedaży posiłków domowych w mieszkaniach, jeżeli nie jest prowadzona sprzedaż napojów o zawartości alkoholu powyżej 1,5%,
- w wolnych zawodach, polegającą na świadczeniu usług w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego,
- w wolnych zawodach, polegającą na świadczeniu usług weterynaryjnych, w tym również sprzedaż preparatów weterynaryjnych,
- w zakresie opieki domowej nad dziećmi i osobami chorymi,
- w zakresie usług edukacyjnych, polegającą na udzielaniu lekcji na godziny.

Na kwotę płaconego podatku ma jednak wpływ nie tylko rodzaj działalności, ale również wielkość miejscowości, w której jest ona prowadzona oraz liczba zatrudnionych pracowników. Zakres ewidencjonowanych informacji jest tutaj najbardziej zawężony, ogranicza się bowiem wyłącznie do informacji o rozrachunkach z tytułu wynagrodzeń i z tytułu podatku VAT (o ile przedsiębiorstwo jest podatnikiem podatku VAT) oraz stanie środków pieniężnych na rachunku bankowym.

Również opodatkowanie w formie ryczału od przychodów ewidencjonowanych wiąże się z minimalnymi obowiązkami ewidencyjnymi nałożonymi na podatnika. Zasadniczo jednak od karty podatkowej ryczałt różni się tym, że płaci się go od faktycznie osiągniętych przychodów, ale bez możliwości odliczeń kosztów ich uzyskania, gdyż ideą tego podatku jest minimalizowanie wkładu finansowego w działalność firmy. Ryczałt w 2009 roku mogą opłacać ci podatnicy, którzy w roku 2008 uzyskali przychody z działalności gospodarczej

---

¹ Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (DzU 2004, nr 210, poz. 2135 z późn. zm., art. 23).

w wysokości nie przekraczającej 150 000 €. Obecnie obowiązuje pięć stawek ryczałtu – na rok 2009 wynoszą one²:

- a) 20% – przychody związane z wykonywaniem wolnych zawodów wykonywanych osobiście (zawody ochrony zdrowia ludzkiego i zwierząt, tłumacze i nauczyciele – korepetytorzy). Inne wolne zawody nie wyszczególnione w ustawie o zryczałtowanym podatku np. księgowi, architekci, adwokaci nie posiadają uprawnień do ryczałtu ewidencjonowanego;
- b) 17% – hotele, pośrednictwo przy sprzedaży samochodów, motocykli i części do samochodów i motocykli, pośrednictwo w handlu hurtowym;
- c) 8,5% – przychody z tytułu najmu lub dzierżawy (do równowartości 4000 €), działalność usługowa;
- d) 5,5% – przychody z działalności wytwórczej oraz usługowej w zakresie budownictwa, usługowej w zakresie przewozów ładunków taborem samochodowym o ładowności powyżej 2 t, przychody z uzyskanej prowizji ze sprzedaży jednorazowych biletów komunikacji miejskiej, znaków opłaty skarbowej, znaczków pocztowych;
- e) 3% – działalność handlowa oraz działalność gastronomiczna bez napojów alkoholowych.

Zakres informacji możliwy do uzyskania z tej formy opodatkowania jest odpowiednio szerszy aniżeli z karty podatkowej. Podatnicy opodatkowani ryczałtem ewidencjonowanym są bowiem obowiązani prowadzić odrębnie za każdy rok podatkowy ewidencję przychodów, wykaz środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych dla składników o wartości jednostkowej większej niż 3500 zł (dodatkowo dla tych składników majątku, których wartość przekracza 1500 zł, a nie jest większa niż 3500 zł, stosowana jest ewidencja wyposażenia). Ponadto dzięki kartom przychodów znane są wartości rozrachunków płacowych z pracownikami, organami podatkowymi i ZUS. Do wglądu możliwe są również wyciągi bankowe umożliwiające ustalenie stanu środków pieniężnych na firmowym rachunku bankowym oraz dowody zakupu towarów, które podatnik ma obowiązek posiadać i przechowywać, co może być pomocne zwłaszcza przy ustaleniu stanu aktywów.

Ostatnią uproszczoną formą ewidencji jest podatkowa księga przychodów i rozchodów. Podstawą prawną prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów jest ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych³, która upoważnia Ministra Finansów do określenia w drodze rozporządzenia sposobu jej prowadzenia⁴. Księga przychodów i rozchodów jest pierwszą uproszczoną formą opodatkowania, w której podatek płaci się od faktycznie uzyskanego dochodu. Układ kolumnowy księgi pozwala bowiem na dokonywanie zapisów

² *Ibidem*, art. 12.

³ Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych z dnia 26 lipca 1991 r. (DzU 2000, nr 14, poz. 176 z późn. zm., art. 24a).

⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (DzU 2003, nr 152, poz. 1475 z późn. zm.).

operacji gospodarczych według rodzaju – odrębnie dla przychodów i odrębnie dla kosztów. Ponadto, decydując się na tę formę opodatkowania, można wybrać jedną z dwóch opcji podatkowych: opodatkowanie podatkiem progresywnym z 2-stopniową skalą podatkową 18 i 32 lub 19% podatek liniowy. Oprócz prowadzenia książki przychodów i rozchodów podatnik ma również obowiązek prowadzić dodatkowe ewidencje w postaci: wykazu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, ewidencję wyposażenia oraz ewidencję zatrudnienia, a także karty przychodów zatrudnionych pracowników. Warto podkreślić, że na bazie dokumentacji, jaką obligatoryjnie posiada przedsiębiorstwo prowadzące księgę przychodów i rozchodów, istnieje możliwość „dotarcia” do informacji na temat posiadanego majątku i źródeł jego finansowania. Jest to jednak, ze względu na duże rozproszenie informacji, proces długi i żmudny.

Analiza porównawcza poszczególnych form opodatkowania działalności gospodarczej małych i średnich przedsiębiorstw

Wybór formy opodatkowania niesie ze sobą szereg konsekwencji w postaci obowiązków podatkowych i obciążeń fiskalnych, stąd decyzja o wyborze danej formy ewidencyjnej powinna zostać podjęta w oparciu o wieloaspektowy rachunek ekonomiczny⁵. Nie jest jednak możliwym podanie jednej generalnej zasady określającej opłacalność poszczególnych form. Pomijając koszty związane z prowadzeniem dokumentacji i wypełnianiem ewidencji (możliwość powierzenia obsługi księgowej na zewnątrz firmy – outsourcing usług), dana metoda opodatkowania będzie wówczas opłacalna, gdy podatnik stosujący jedną z form zapłaci mniejszy podatek, aniżeli zapłaciłby, gdyby rozliczał się inną. Opłacalność danej formy podatkowej należy jednak zawsze analizować na gruncie konkretnych przypadków, ze stosownym wyprzedzeniem, tak aby mieć pewność w zakresie ewentualnych korzyści finansowych.

Niewątpliwe korzyści związane z minimalnymi obowiązkami ewidencyjnymi pozwalają osiągnąć ryczałtowe formy opodatkowania podatkiem dochodowym. Zarówno karta podatkowa, jak i ryczałt od przychodów ewidencjonowanych charakteryzują się niewielkimi wymaganiami i zawiłościami prawnymi. Ponadto w przypadku karty podatkowej wysokość podatku ma charakter decyzji administracyjnej ustalonej odrębnie na każdy rok podatkowy. Warto podkreślić, iż jego wysokość nie zależy od osiągniętego dochodu, co z jednej strony stanowi atut tej formy opodatkowania w sytuacji, gdy przedsiębiorstwo dobrze prosperuje, z drugiej jednak strony może być przysłowiową „kulą u nogi”, gdyż ustaloną stawkę podatku należy płacić co miesiąc, nawet w sytuacji ponoszenia strat.

Również opodatkowanie ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, oprócz korzyści związanych z mniejszym zakresem obowiązków księgowych, daje także korzyści

---

⁵ P. Szczypa: *Uproszczone formy rachunkowości – analiza porównawcza dla mikro i małych przedsiębiorstw*. W: *Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw*. Red. A. Bielawska. Rozprawy i Studia Teoretyczne (DCXLV) 571, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2005, s. 565.

finansowe. Ponieważ na wysokość obciążeń podatkowych ma wpływ jedynie przychód uzyskiwany przez podatnika, przedsiębiorcy opłaca się być ryczałtowcem, gdy przy zastosowaniu stosunkowo niskich ryczałtowych stawek podatkowych udział kosztów zużycia energii, usług obcych, wynagrodzeń i kosztów ogólnozakładowych jest stosunkowo niewielki, a wkład niematerialny właściciela duży. Jeżeli koszty te są odpowiednio duże, niższy od podatku zryczałtowanego może być podatek na zasadach ogólnych.

Podatkowa księga przychodów i rozchodów daje bowiem możliwość odliczania od przychodów faktycznie poniesionych kosztów, co przy wysokich kosztach może prowadzić do uzyskania korzyści fiskalnych (w okresach, w których wykazuje stratę nie płaci podatku). Decydując się na opodatkowanie na zasadach ogólnych, należy wybrać pomiędzy podatkiem liniowym i progresywnym. Najczęściej przy wysokiej podstawie opodatkowania przekraczającej granicę pierwszego progu podatkowego, bardziej opłacalne staje się opodatkowanie według stawki liniowej, w sytuacji przeciwnej korzystniejsza jest progresja podatkowa. Ponadto, mimo iż ta forma opodatkowania wiąże się z koniecznością systematycznego zapisywania w księdze operacji gospodarczych, sporządzania rejestrów itp., prowadzona w sposób rzetelny i w oparciu o przepisy podatkowe daje podatnikowi poczucie bezpieczeństwa, przez co skłania go do większej swobody w prowadzeniu działalności gospodarczej w sposób pozwalający na rozwinięcie działalności przedsiębiorstwa.

Szersze ujęcie zalet i wad omówionych form ewidencji podatkowej zostało przedstawione w tabeli 1.

Tabela 1

Analiza porównawcza poszczególnych form opodatkowania podatkiem dochodowym

	ZALETY	WADY
	1	2
Karta podatkowa	<ul style="list-style-type: none"> – wysokość podatku ustalana jest w drodze decyzji urzędu skarbowego na początku roku podatkowego, – nie ma obowiązku prowadzenia, rozbudowanych ewidencji – nieskomplikowana deklaracja roczna, która ma charakter informacyjny, a nie obliczeniowy; 	<ul style="list-style-type: none"> – podatek płaci się nawet, gdy podatnik nie osiąga dochodów, – występują liczne wyłączenia przedmiotowe i ograniczenia ustawowe uniemożliwiające dokonanie wyboru tej formy opodatkowania, – podatnik nie może prowadzić innej działalności niż taka, która pozwala na stosowanie karty podatkowej, – nie można korzystać z usług osób nie zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, chyba że chodzi o usługi specjalistyczne, – nie ma możliwości rocznego rozliczenia się z podatku dochodowego wspólnie z małżonkiem;

		1	2
Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych		<ul style="list-style-type: none"> - podatek płaci się tylko od przychodów, zatem nie trzeba ewidencjonować kosztów działalności i stosunkowo łatwo można ustalić miesięczną zaliczkę na podatek dochodowy, - możliwość korzystania z niektórych odliczeń od przychodu i podatku, - stawki podatku są niższe niż przy zasadach ogólnych; 	<ul style="list-style-type: none"> - podatek zryczałtowany jest opłacany bez pomniejszania przychodu o koszty jego uzyskania, stąd płaci się go nawet, gdy jest strata z działalności, - liczne ograniczenia ustawowe uniemożliwiające wybór tej formy opodatkowania, - stawka ryczałtu jest różna przy różnych źródłach dochodów, - nie ma możliwości rozliczenia się wspólnie z małżonkiem, - obowiązek prowadzenia ewidencji przychodów, - obowiązek prowadzenia wykazu środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych;
Podatkowa księga przychodów i rozchodów	skala podatkowa 18%, 32%	<ul style="list-style-type: none"> - mała liczba czynników wyłączających tę formę opodatkowania, - możliwość odliczania kosztów uzyskania przychodu, - możliwość skorzystania z odliczeń od dochodu i podatku, - możliwość wspólnego rozliczania się z podatku z małżonkiem, czy jako osoba samotnie wychowująca dzieci, - podatek płaci się dopiero po wykorzystaniu tzw. kwoty wolnej od podatku; 	<ul style="list-style-type: none"> - potrzeba prowadzenia w sposób rzetelny i niewadliwy ewidencji przychodów i kosztów w księdze, - bieżący monitoring przepisów prawa podatkowego, - obowiązek prowadzenia ewidencji środków trwałych, wartości niematerialnych i prawnych, - obowiązek prowadzenia ewidencji wyposażenia;
	Podatek liniowy 19%	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość odliczania kosztów uzyskania przychodu, - niski podatek przy wysokich dochodach. 	<ul style="list-style-type: none"> - obowiązki ewidencyjne i podatkowe tak jak w przypadku podatku progresywnego, - brak możliwości korzystania z odliczeń od dochodu i podatku oraz kwoty wolnej od podatku, - brak możliwości wspólnego rozliczenia z małżonkiem, - podatek liniowy u jednego ze wspólników wyklucza opodatkowanie pozostałych w formie ryczałtu- muszą przejść na zasady ogólne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym...; Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym...; Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (DzU 2003, nr 152, poz. 1475 z późn. zm.).

Z pewnością wybór właściwej formy ewidencyjnej powinien zostać poprzedzony szczegółową analizą potencjalnych rozwiązań podatkowych. Najczęściej z punktu widzenia przedsiębiorstwa najważniejszym ekonomicznym kryterium wyboru jest minimalizacja wysokości obciążeń podatkowych, choć równie istotną rolę powinna odgrywać także mini-

malizacja ryzyka związanego z utratą znaczących informacji dotyczących bieżącej sytuacji finansowej⁶.

Użyteczność informacyjna uproszczonych ewidencji podatkowych i ich dysfunkcje w świetle rachunkowości finansowej

System ewidencji prowadzony w przedsiębiorstwie, poza zadaniami związanymi z obowiązkami prowadzenia rozliczeń o charakterze publiczno-prawnym, powinien również pozwolić na dostarczanie informacji użytecznych z punktu widzenia krótko- i długoterminowego zarządzania przedsiębiorstwem. Konsekwencją prostoty rachunkowości podatkowej jest niestety prawie całkowity brak ewidencji mogących służyć za podstawę podjęcia właściwych decyzji finansowych. Ustalenie wyniku finansowego, stanu aktywów i pasywów czy określenie wskaźników płynności, struktury kapitału, cyklu rotacji należności i zobowiązań przedsiębiorstwa jest znacznie utrudnione i wymaga oszacowań, nierzadko obarczonych wysokim ryzykiem błędu. Na niską użyteczność informacji generowanych przez system rachunkowości podatkowej wpływ ma również zacieranie się zasady podmiotowości, brak jest bowiem rozróżnienia między prywatnym majątkiem właściciela a majątkiem firmy. Ponadto utrudnione lub wręcz niemożliwe jest stosowanie narzędzi rachunkowości zarządczej, chociażby budżetowania, które dla małych i średnich przedsiębiorstw ma kluczowe znaczenie, stanowi bowiem podstawowy element większości wniosków o dofinansowanie projektów inwestycyjnych ze środków unijnych⁷.

Systemem informacyjnym dostarczającym danych liczbowych niezbędnych do oceny kondycji finansowej jednostki gospodarczej, w tym małego i średniego przedsiębiorstwa, jest rachunkowość finansowa⁸. Skomplikowane procedury prowadzenia ksiąg rachunkowych, szeroki zakres obowiązków ewidencyjnych oraz przedsiębiorcy myślący przestraszonymi stereotypami sprawiają, że rachunkowość finansowa niestety nie jest popularnym narzędziem wśród małych podmiotów, jako że znaczna ich większość zwolniona jest z obowiązku jej prowadzenia⁹ i może korzystać z uproszczonych form ewidencji podatkowej. Problem postrzegania przez właścicieli roli rachunkowości finansowej jako użytecznego

---

⁶ J. Jaworski: *Kryteria wyboru uproszczeń ewidencyjnych w małym przedsiębiorstwie*. „Monitor Rachunkowości i Finansów” 2008, nr 1, s. 27.

⁷ M. Osikowicz: *Rachunkowość małych firma według wymogów funduszy unijnych*. Oficyna Wolters Kluwer, Kraków 2008, s. 22–23.

⁸ *Teoria rachunkowości w zarysie*. Red. M. Dobija. Wydawnictwo AE, Kraków 2005, s. 162–163.

⁹ Podmiotami gospodarczymi objętymi przepisami ustawy o rachunkowości są m.in. spółki prawa handlowego, samorządowe jednostki budżetowe oraz osoby fizyczne, spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie, jeżeli ich przychody netto ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy wyniosły co najmniej równowartość w walucie polskiej 1 200 000 €. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (DzU 2002, nr 76, poz. 694 ze zm., art. 2).

systemu informacyjnego objawia się przede wszystkim w traktowaniu rachunkowości jako¹⁰:

- narzędzia represji i ucisku narażającego mikro, mały i średni podmiot gospodarczy na zwiększenie zobowiązań podatkowych oraz wzmożenie działań kontrolnych, sprawowanych przez organy zewnętrzne względem podmiotu,
- bezcelowego systemu, który nie jest źródłem użytecznej informacji wspierającej procesy kontrolno-decyzyjne albo informacja przez niego kreowana staje się niezrozumiała,
- obowiązku narzuconego prawnie, nie wnoszącego żadnej wartości dodanej, którego spełnienie wymusza konieczność poniesienia dodatkowych kosztów związanych z procesem przygotowania i prezentacji informacji finansowej.

Opinie te należy oczywiście przeciwstawić sądom wskazującym na duże znaczenie rachunkowości finansowej i zarządczej w procesie raportowania wyników finansowych oraz zarządzania jednostką gospodarczą. Zapotrzebowanie na rachunkowość finansową pojawia się zwłaszcza wtedy, gdy zaistnieje potrzeba zewnętrznego finansowania działalności, a w konsekwencji współpracy z instytucjami finansowymi. Właśnie wówczas okazuje się, że pozyskanie środków na rozwój bądź to w postaci kredytów i pożyczek, bądź ze środków unijnych wymaga przygotowania dokumentacji w postaci sporządzenia sprawozdania finansowego w oparciu o wiarygodne informacje, których dotychczasowa uproszczona ewidencja w małych podmiotach nie jest i nie będzie w stanie zapewnić.

Podsumowanie

Postępująca globalizacja i integracja wspólnego rynku powoduje szereg zmian w warunkach wewnętrznych oraz zewnętrznych gospodarowania przedsiębiorstw. Praktyka gospodarcza dowiodła, że takie warunki służą ekspansji zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorstw, które dzięki działalności na niewielką skalę, mogą elastycznie i skutecznie dostosowywać się do bieżących warunków otoczenia. Mimo swego dużego znaczenia dla gospodarki podmioty te jednak w dalszym ciągu napotykać na liczne bariery rozwoju. Obok czynników o charakterze finansowym do najczęściej występujących barier z pewnością należą trudności z pozyskiwaniem informacji oraz umiejętnościami jej przetwarzania i analizowania. Tylko prawidłowo skonstruowany i poprawnie wykorzystywany system rachunkowości daje bowiem możliwość uzyskania rzetelnej i aktualnej informacji finansowej, która determinuje kształt i jakość stosunków przedsiębiorstwa z otoczeniem. Do niedawna drobni przedsiębiorcy wobec niewielkiego zapotrzebowania na informacje finansowe akceptowali uproszczone ewidencje podatkowe w zamian za niższy koszt obsługi księgowej. W chwili obecnej intuicyjne podejmowanie decyzji w oparciu o wyczucie i rozsądek stało się dalece niewystarczające.

---

¹⁰ *Accounting by small land medium-sized enterprises*. UNCTAD TD/B/COM.2/ISAR/9, Geneva 2000, s. 7.

**INFORMATION USEFULNESS OF FORMS OF RECORDS
FOR SMALL AND MEDIUM SIZED ENTERPRISES AGAINST
THE BACKGROUND OF THE POLISH TAX SYSTEM**

Summary

Depending on the enterprises size and activity specificity small and medium sized entrepreneurs can choose one of three simplified forms of income taxation. However, conducting large-scale business operations is followed by an obligation to adjust the record-keeping and financial reporting system to the requirements of the Accounting Act.

This article points out economical advantages and disadvantages of each income taxation form and presents a comparative analysis of potential SME's tax burdens depending on a records method.